

Șt. Gr. BERECHET

**ISTORIA
VECHIULUI
DREPT
ROMÂNESC
I
-Izvoarele-**

SEMINARUL DE ISTORIA VECHIULUI DREPT ROMÂNESC

1

ISTORIA VECHIULUI DREPT ROMÂNESC

I

IZVOARELE

DE

ȘT. GR. BERECHET

Profesor la Facultatea de Drept din Iași

Colecția OPERA OMNIA

TIPO MOLDOVA

Consultant științific:

Conf. univ. dr. Bogdan Ștefanachi

COLECȚIA OPERA OMNIA

Proiect editorial: Roxana Alexandra Costinescu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

ISBN: 978-606-676-669-2

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.) **99/2010**

Ediție anastatică

Iași, 2014

Printed in Romania

Tipo Moldova,

E-mail: office@tipomoldova.ro

www.tipomoldova.ro

SEMINARUL DE ISTORIA VECHIULUI DREPT ROMÂNESC

**ISTORIA
VECHIULUI DREPT ROMÂNESC**

I

IZVOARELE

DE

ȘT. GR. BERECHET
Profesor la Facultatea de drept din Iași

1933.—Tip. „GOLDNER”, conc. Țerek & Caminschi, Mârzescu 9,—IAȘI

TABLA DE MATERIE

	Pag.
Izvoarele dreptului bizantin în legătură cu cele ale dreptului vechi românesc.	
I. Legislația lui Justinian (529-534).	1—7
II. Studiul bibliografic al istoriei dreptului bizantin profan și canonic	8—28
III. Studiul istoriei dreptului canonic	28—29
IV. Edițiuni și studii amănunțite asupra dreptului bizantin profan și canonic în celelalte țări europene	30—43
Legile din epoca izauriană :	
V. Ecloga (<i>Ἐκλογή τῶν νόμων ἐν συντόμῳ</i>), 726.	44—57
VI. Ecloga privata, Ecloga privata aucta și Ecloga ad Prochiron mutata	57—59
VII. Legea agrară (<i>ὁ νόμος γεωργικός</i>) 685-695.	59—66
VIII. Legea maritimă (<i>οἱ ναυτικοὶ νόμοι ἢ ὁ ναυτικὸς νόμος τῶν Ῥοδίων</i>) 717-741	67—71
IX. Legea militară (<i>ὁ νόμος στρατιωτικός</i>)	71—72
Perioada II-a legislativă :	
X. Epoca macedoneană 867-911	73—75
XI. Manual de lege (<i>ὁ πρόχειρος νόμος</i>) 870-878	75—80
XII. Epanagoga (<i>Ἐπαναγωγή τῶν νόμων</i>) 884-886	80—83
XIII. Basilicalele (<i>Τὰ Βασιλικά</i>) 886—892.	84—91
XIV. Sinopsisul Basilicalelor (<i>Σύνοψις τῶν Βασιλικῶν</i> sau <i>Νόμιμον κατὰ στοιχεῖον</i>) sec. XII-XIII.	91—92
XV. Practica judecătorească (<i>Πείρα</i>), la sfârșitul secolului al XI-lea	92—94
XVI. Sumarul Basilicalelor (<i>Τυπόκειτος</i>), începutul veac. al XII-lea	94—95
XVII. Legiuirea lui Mihail Ataliatul (<i>Πόλημα νομικόν</i> sau <i>Πραγματεία</i>), pe la anul 1073.	95—98

	<u>Pag.</u>
XVIII. Prochiron auctum c. 1300	98—100
Manual juridic civilo-penal bizantin:	
XIX. Exabilul lui Const. Armenopol (<i>Εξάβιβλος</i>) 1345.	100—110
XX. Novelele (<i>Νεαροί</i>) 527-1453	110—111
XXI. Dreptul canonic (<i>Ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον</i>) 1-1859.	112—118
XXII. Nomocanoanele:	
1. Nomocanonul în 50 de capitole al lui Ioan Scolasticul, c. sec. al VI-lea.	118—119
2. Nomocanonul în 14 titluri sec. VII-IX-lea.	119—120
1. Comentariile lui Alexe Aristen. 1130	120
2. Comentariul lui Ioan Zonara, începutul sec. al XI-lea.	121
3. Comentarul lui Teodor Valsamon, 1169- 1177	121—122
Sinopsisuri canonice:	
4. Sinopsis-ul lui Arsenie din Atos.	123
5. Sinopsis-ul canonic al lui Armenopol	123
6. Nomocanonul din 228 capitole, finele sec. al XIV-XV-lea	123—124
XXIII. Sintagma lui Matei Vlastarie (<i>Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον</i>), 1335	124—128
XXIV. Nomocanonul lui Manuil Malaxos (<i>Ὁ νομο- κάνων</i>), 1561-1562	128—130
XXV. Cârja arhierilor (<i>ἡ βακτηρία τῶν ἀρχιερέων</i>): în grecește la 1645; iar în românește la 1754.	130—131
XXVI. Pidalionul (<i>Πηδάλιον</i>), 1793 (grecește) și 1844 (românește)	131—132
Legi sud-slave în legătură cu cele vechi românești.	
XXVII. 1. Legea Vinodolului (<i>Винодолскій законъ</i>) 1288, 133-140	
XXVIII. 2. Zăconicul lui Ștefan Dușan (<i>ЗАКОННИКЪ СТЕ- ФАНЪ ДУШАНА</i>), 1349 și 1354.	134—136
3. Legea pentru judecarea mirenilor (<i>ЗА- КОНЪ СЪДНЬИЙ ЛЮДЕМЪ</i>).	136—139
XXIX. Legislația bizantină în slavonește, care a slujit ca model pentru pravilele ro- mânești , 1335-1644.	139—140

	Pag.
a). Copiile Sintagmei lui Vlastarie în slavonește, din România, 1474 și 1636.	141—142
XXX. Nomocanonul lui Ioan Postnicul în românește, 1572.	142—145
XXXI. Cele șapte taine a besearecii, 1644,	145—148
b). Pravilele slave, cari au servit ca original pentru Pravila de la Govora, 1640.	149—152
XXXII. Pravila de la Govora, (Muntenia), 1640.	149—153
c). Legislație bizantină în slavonește pentru instruire în general.	
XXXIII Kormčaiia kniga și Pandectele lui Nikon.	158—159
d). Legislația bizantină în elenă, neogreacă și latină ca model pentru pravilele românești.	159—160
XXXIV. Pravila aleasă a lui Eustratie logofătul (manuscris), 1632?	160—164
XXXV. Carte românească de învățătură de la pravilele împărătești, (Moldova), 1646.	164—173
XXXVI. Indreptarea lezei sau Pravila cea mare, (Muntenia), 1652.	174—181
XXXVII. Adunare cuprinzătoare în scurt din cărțile Impărăteștilor pravile, alcătuită de Andronache Donici, (Moldova și Basarabia), 1814.	181—196
XXXVIII. Carte folositoare de suflet, (Muntenia) 1799.	196—198
Legile neogrecești alcătuite după izvoarele bizantine.	199—200
XXXIX. Nomocanonul lui Gheorghe din Trapezunt, 1730.	200—201
XL. Manualul juridic (<i>Νομικόν πρόχειρον</i>) al lui Mihail Fotinopolos, (Muntenia), 1765.	101—208
XLI. Pandectele (<i>Πανδέκτη</i>) lui Toma Carrá: (Moldova), 1806.	208—211
Legile greco-române, alcătuite după cele bizantine.	
XLII. Micul manual de legi (<i>Συνταγματικόν νομικόν</i>) al lui Alexandru Ipsilante, (Muntenia 1780).	211—225
XLIII. Codul civil (<i>Κώδιξ πολιτικός</i>) al lui Scarlat Alexandru Calimah, (Moldova), 1817.	225—258

XLIV.	Legiuirea (<i>Нормы</i>) lui Ioan Gheorghe Caragea, (Muntenia) 1818	258—279
	Legi traduse din rusește sau influențate de această legislație	279—280
XLV.	Invățătura Ecaterinii a II-a (<i>Наказ Екатерины второй</i>), 1773.	280—288
XLVI.	Așezământul organizării Basarabiei, (<i>Частавк образованик Бессарабской области</i>), din 29. IV.1818	288—292
XLVII.	Așezământul ocărmuirii Basarabiei, din 22. II.1828	292—293
XLVIII.	Așezământ ostășesc pentru straja pământenească a Valahiei și Moldovii din 1832	293—297
	Legislația austro-ungară și influența ei asupra Românilor din Ardeal și Bucovina	297—298
XLIX.	Decretum tripartitum din 1517	298—300
L.	Allgemeine Gerichtsordnung=Rânduiala judecătorească de obște, 1782-1787	300—307
LI.	Codul penal austriac din 1803 cu traducerea <u>lui românească din 1807</u>	<u>307—312</u>
LII.	Codul civil austriac din 1811—1812	312—319
LIII.	Criminaliceasca condică din Moldova, 1820-1826	319—328
	Legi românești, alcătuite sub influența legislații franceze.	
LIV.	Proiectul de cod civil pentru Basarabia din 1820-1827	328—335
LV.	Codul comercial al Munteniei din 1840	335—340
LVI.	Codul penal al Munteniei din 1841.	341—343
LVII.	Condica penală ostășească cu procedura ei din 1852, (Muntenia)	343—349
	Materiale de legislație curat românească.	
LVIII.	Hrisoave, Așezăminte, Ponturi, Acte de drept privat, Cărți de judecată și Anaforale.	349—394
	Regulamentul Organic.	394—395
	Legile date sub Regulamentul Organic.	395
	Manualul administrativ al Principatului Moldovei, 1855-1856	396—397

	<u>Pag.</u>
Procedură civilă pentru Valahia și Moldova din 1859 și 1861	397—399
Un proiect al Pravilniceștei condici din 1780.	400—402
Legislația sub Alexandru Ioan I. Cuza.	
LIX. Codul civil, penal, comercial și alte legi,	402—404
ANEXE	
Prefețele legilor vechi românești.	
1. Posleslovla pravilei alese manuscrise a lui Eustratie din 1632	405—408
2. Prefața pravilei de la Govora, din 1640, . . .	409—412
3. Prefața dela „Șapte taine ale bisearicei“ din 1644.	413—414
4. Una din prefețele arhimandritului Iacob, din fanina la „Cârja arhierilor“, alcătuită în 1645	415—419
5. Prefața dela „Cartea românească de învățătură de la pravilele împărătești“, a lui Vasile Lupu, din 1646	420—421
6. Prefața lui Daniil Panoneanul către mitropolitul Munteniei, Ștefan	422—424
7. Prefața la îndreptarea legei lui Matei Bașarab, din 1652	424—434
8. Hrisovul de promulgare al lui Ștefan Mihai Racoviță, domnul Munteniei pentru Manualul de legi din 1765 al lui Mihail Fotino	435—436
9. Prefața la „Învățătura Ecaterinei II-a“, din 1773	437—439
10. Acte privitoare la „Pravilniceasca condică“ a lui Alexandru Ipsilante, din 1780	440—452
11. Acte privitoare la „Legiuirea“ lui Ion Gheorghe Caragea, din 1818	453—471
12. Prefețele la „Adunarea cuprinzătoare în scurt din Cărțile împărăteștilor pravile“ a lui Andronache Donici, din 1814	472—483
13. Acte privitoare la „Condica civilă“ a lui Scarlat Calimah, 1817	484—491
14. Hrisovul privitor la epitropie, din 1 Iulie 1817	492—494
15. Anaforaoa arătătoare de pravilele, care ocârmuiau pământul Moldovei din vechime, Noembrie 1819	495—498

	<u>Pag.</u>
16. Prefața la „Codul civil” al lui Scarlat Calimah, tradus în românește, 1833	498—501
17. Porunca domnului Moldovei Mihail Grigorie Sturza voevod, din 22 Martie 1835	501—502
18. Prefețele Codurilor austriece, traduse în românește, pentru trebuința instanțelor din teritoriile românești, supuse Austriei	503—510
19. Materialele la „Legiurea” lui Caragea, din 1838	510—513
20. Prefața la „Legiurea” lui Caragea, editată de C. N. Brăiloiu în 1854	513—515
21. Prefața „Legiureii” lui Caragea, editată de Brăiloiu în 1865	515—517
22. Porunci domnești, privitoare la alcătuirea „Criminalicești” condici moldovene, din 1820—1826	517—520
23. Ofisurile lui Barbu Dimitrie Știrbei, privitoare la „Condica criminală cu procedura ei”, editată în 1851 și 1852, în Muntenia	520—22
24. Decretul lui Alexandru Ioan I. Cuza la „Codul penal și procedura lui”, din 1866	522 - 523
25. Decretul lui Alexandru Ioan I. Cuza pentru promulgarea „Codului civil” din 26 XI 1864	523
26. Prefața la „Codul comercial”, editat de Brăiloiu în 1858	524—525
27. Decretul lui Alexandru Ioan I. Cuza, privitor la promulgarea „Codului comercial” din 1864	525—526
28. Prefețele la „Carte folositoare de suflet”, editată prima oară în 1799	527—531
29. Fragment din prefața de la „Cârja Arhierilor”, tradusă de monahul Cosma în 1754	531—532
30. Douăzeci de faximile.	533—572
Tabla de materie.	573—578
Lista numelor și lucrurilor.	579 - 600